

Лектор дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Карантинні шкідливі організми»

Ступінь вищої освіти - Магістр
Спеціальність 202 Захист і карантин рослин
Освітня програма «Карантин рослин»
Рік навчання 1, семестр 1-2
Форма навчання денна, заочна
Кількість кредитів ЄКТС 6
Мова викладання українська

Сикало Оксана Олексіївна

sukalo_o@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/mod/page/view.php?id=483299>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основним завданням дисципліни «Карантинні шкідливі організми» є вивчення особливостей біології карантинних видів комах, хвороб, бур'янів відсутніх на території України, наукового обґрунтування їх фітосанітарного ризику у разі завезення та можливої акліматизації на території нашої держави, їх шкідливість для сільського, лісового та садово-паркового господарства, потенційні екологічні та економічні збитки, як наслідок їх життєдіяльності.

Спеціальні (фахові предметні) компетентності (СК)

СК03. Здатність використовувати ефективні методики визначення та ідентифікації шкідливих організмів, проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за стадіями розвитку і етапами органогенезу рослин.

СК07. Здатність обґрунтовувати методики з визначення та ідентифікації шкідливих організмів, проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за стадіями розвитку і етапами органогенезу рослин.

СК08. Здатність прогнозувати розвиток і поширення шкідливих організмів, проводити аналіз фітосанітарного ризику, науково обґрунтовувати запровадження фітосанітарних заходів, застосовувати методи ліквідації шкідливих організмів у часі та просторі..

СК09. Готовність до проведення на рівні експерта самостійних спостережень та досліджень щодо фітосанітарного стану й прорахунку ризиків занесення шкідливих організмів

СК10. Здатність застосовувати методики фітосанітарного моніторингу земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, пунктів

карантину рослин та прилеглої до них території, місць обігу рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання

Програмні результати навчання

ПРН 05. Обирати, розробляти і застосовувати з урахуванням новітніх досягнень науки і виробництва ефективні методи захисту рослин від шкідливих організмів з використанням інформації щодо фітосанітарного стану, прогнозів, екологічної ситуації і економічної доцільності.

ПРН 07. Розробляти сезонні, короткострокові, довгострокові прогнози на підставі даних, особливостей біологічного розвитку, розмноження і поширення шкідливих організмів.

ПРН 09. Розробляти, обґрунтовувати та застосовувати фітосанітарні заходи захисту до рослинних багатств країни і навколишнього середовища загалом від занесення та поширення небезпечних карантинних шкідливих організмів.

ПРН 12. Володіти інноваційними підходами та принципами при проведенні аналізу фітосанітарного ризику, досліджень із карантинними організмами, ідентифікації видового складу шкідливих організмів для груп [товарів](#);

ПРН 13. Володіти професійними знаннями щодо фітосанітарної діагностики рослини і продукції рослинного походження, обґрунтовано застосовувати до них фітосанітарні засоби захисту;

ПРН 15. Обґрунтовувати доцільність проведення знезараження рослин та продукції рослинного походження;

ПРН 16. Володіти методиками організації й проведення систематичних обстежень земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, пунктів карантину рослин та прилеглої до них території, місць обігу рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання; здійснювати державний контроль за дотриманням карантинного режиму і фітосанітарних заходів з карантину рослин під час вирощування, заготівлі, вивезення, ввезення, транспортування, зберігання, перероблення, реалізації та використання підкарантинних матеріалів

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Модуль 1. Шкідливі організми рослин. Карантинні комахи				
Здача всіх практичних робіт та виконання самостійних робіт відбувається у тому числі в платформі elearn				
Лекція 1. Поняття про карантинний шкідливий організм та карантинні переліки шкідливих організмів	2/2	<i>Практична робота 1. Карантинний шкідливий організм – його роль і значення при створенні «Переліку регульованих шкідливих організмів»</i> Знати визначення: основних термінів	Ознайомитися зі структурою Переліку регульованих шкідливих організмів. Вміти оперувати термінами МСФЗ № 5.	Подати у вигляді таблиці та резюме до них 6

Лекція 2. Повідомлення про шкідливий організм (МСФЗ № 17)	1/2	<i>Практична робота 2. Повідомлення про карантинні шкідливі організми: комахи та нематоди</i>		
		Знати вимоги та особливості складання повідомлення про КШО комах та нематод	Скласти повідомлення про карантинний шкідливий організм: комаху та нематоду	Письмовий звіт у робочому зошиті 6
	1/2	<i>Практична робота 3. Повідомлення про карантинні шкідливі організми: збудники хвороб рослин</i>		
		Знати вимоги та особливості складання повідомлення про КШО збудників хвороб рослин	Скласти повідомлення про карантинний шкідливий організм: збудника грибною, бактеріологічної та вірусологічної етіології	Письмовий звіт у робочому зошиті 6
Тема 3. Лекція 3. Карантинні комахи ягідних, плодових культур та цитрусових	1/2	<i>Практична робота 4. Тема: Карантинні комахи плодових культур</i>		
		Знати карантинні види комах плодових культур, їх біологічні особливості поширення, ознаки заселення продукції	Розробити систему ФЗЗ до карантинних видів комах плодових культур, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 6
	1/2	<i>Практична робота 5. Карантинні комахи цитрусових культур та винограду</i>		
		Знати карантинні види комах цитрусових культур та винограду культур, їх біологічні особливості поширення, ознаки заселення продукції	Розробити систему ФЗЗ до карантинних видів комах цитрусових культур та винограду культур, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 6
Лекція 4. Карантинні комахи квітково-декоративних та овочевих культур	1/2	<i>Практична робота 6. Карантинні комахи квітково-декоративних та овочевих культур</i>		
		Знати карантинні види комах квітково-декоративних та овочевих культур, їх біологічні особливості поширення, ознаки заселення продукції	Розробити систему ФЗЗ до карантинних видів комах квітково-декоративних та овочевих культур, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 6
	1/2	<i>Практична робота 7. Карантинні комахи картоплі та технічних культур</i>		
		Знати карантинні види комах картоплі та технічних культур, їх біологічні особливості поширення, ознаки заселення продукції	Розробити систему ФЗЗ до карантинних видів комах картоплі та технічних культур, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 6
Лекція 5. Карантинні комахи зернових культур, кукурудзи, продуктів запасу та технічних культур	1/2	<i>Практична робота 8. Карантинні комахи зернових культур та кукурудзи</i>		
		Знати карантинні види комах зернових культур та кукурудзи, їх біологічні особливості поширення, ознаки заселення продукції	Розробити систему ФЗЗ до карантинних видів комах зернових культур та кукурудзи, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 6
	1/2	<i>Практична робота 9. Карантинні комахи лісових порід дерев, деревини, виробів з дерева</i>		
		Знати карантинні види комах лісових порід дерев, деревини, виробів з дерева, їх біологічні особливості поширення, ознаки заселення продукції	Розробити систему ФЗЗ до карантинних видів комах лісових порід дерев, деревини, виробів з дерева, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 6

	0/2	<i>Практична робота 10. Діагностичні протоколи карантинних видів комах</i>		
		Вміти використовувати діагностичні протоколи при ідентифікації КШО	Визначити КШО, використовуючи діагностичні протоколи	Письмовий звіт у робочому зошиті 6
Діагностичні протоколи КШО	30	<i>Самостійна робота 1. Діагностичні протоколи карантинних видів комах</i>		
		Вміти використовувати діагностичні протоколи при ідентифікації КШО: комах	З допомогою діагностичного протоколу провести ідентифікацію карантинного виду комах	Презентація 10
Модульна робота 1	10/20/30	Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля №1		Виконання тесту (30 тестових запитань) 30
РЕЗУЛЬТАТ ЗА МОДУЛЬ 1				100
Модуль 2. Карантинні мікологічні і бактеріальні збудники хвороб рослин				
Здача всіх практичних робіт та виконання самостійних робіт відбувається, у тому числі, на платформі elearn				
Лекція 6.1. Карантинні мікологічні хвороби плодових, ягідних культур	1/2	<i>Практична робота 11. Карантинні мікологічні хвороби плодових і ягідних культур</i>		
		Знати карантинні види збудників мікологічні хвороби плодових, ягідних культур, їх біологічні особливості поширення, ознаки прояву у продукції	Розробити систему ФЗЗ проти збудників мікологічні хвороби плодових, ягідних культур, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 12
Лекція 6.2. Карантинні мікологічні хвороби зернових, технічних культур, кукурудзи (1 год.)	1/2	<i>Практична робота 12. Карантинні мікологічні хвороби зернових, технічних культур, кукурудзи</i>		
		Знати карантинні види збудників мікологічні хвороби зернових, технічних культур, кукурудзи, їх біологічні особливості поширення, ознаки прояву у продукції	Розробити систему ФЗЗ проти збудників мікологічні хвороби зернових, технічних культур, кукурудзи, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 12
Лекція 6.3. Карантинні мікологічні хвороби квітково-декоративних, лісових культур (1 год.)	1/2	<i>Практична робота 13. Карантинні мікологічні хвороби квітково-декоративних і лісових культур</i>		
		Знати карантинні види збудників мікологічні хвороби квітково-декоративних, лісових культур, їх біологічні особливості поширення, ознаки прояву у продукції	Розробити систему ФЗЗ проти збудників мікологічні хвороби квітково-декоративних, лісових культур, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 12
Лекція 7.1. Карантинні бактеріальні хвороби зернових, кукурудзи, бобових культур та інших	1/2	<i>Практична робота 14. Карантинні бактеріальні хвороби овочевих, зернових культур</i>		
		Знати карантинні види збудників бактеріальних хвороб зернових, кукурудзи, бобових культур та інших, їх біологічні особливості поширення, ознаки прояву у продукції	Розробити систему ФЗЗ проти збудників бактеріальних хвороб зернових, кукурудзи, бобових культур та інших, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 12
Лекція 7.2. Карантинні бактеріальні хвороби плодових,	1/2	<i>Практична робота 15. Карантинні бактеріальні хвороби квітково-декоративних, цитрусових, плодових, лісових культур та винограду</i>		

цитрусових, квітково-декоративних, винограду та інших культур		Знати карантинні види збудників бактеріальних хвороб плодових, цитрусових, квітково-декоративних, винограду та інших культур, їх біологічні особливості поширення, ознаки прояву у продукції	Розробити систему ФЗЗ проти збудників бактеріальних хвороб плодових, цитрусових, квітково-декоративних, винограду та інших культур, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 12
Діагностичні протоколи КШО	25	<i>Самостійна робота 2. Діагностичні протоколи карантинних видів мікологічних хвороб</i>		
		Вміти використовувати діагностичні протоколи при ідентифікації КШО: мікологічних хвороб	З допомогою діагностичного протоколу провести ідентифікацію карантинного виду мікологічних хвороб	Розробка схеми та складання презентації 10
Модульна робота 2	5/10/25	Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля №2		Виконання тесту (30 тестових запитань) 30
РЕЗУЛЬТАТ ЗА МОДУЛЬ 2				100
Всього з навчальної роботи		Розраховується як сума за всі модулі у перерахунку на 70 % від загальної оцінки за курс		70
Екзамен		Екзамен включає 30% від загальної оцінки за курс	10 тестових запитань різної складності, 2 питання ЕСЕ	30
Разом		30/45/105		100
Модуль 3. Карантинні вірусні збудники хвороб та нематоди				
Здача всіх практичних робіт та виконання самостійних робіт відбувається, у тому числі, на платформі elearn				
Лекція 8-9. Карантинні вірусні хвороби	4/4	<i>Практична робота № 16-17. Карантинні вірусні хвороби</i>		
		Знати карантинні види збудників вірусних хвороб, їх етіологію, особливості поширення, ознаки прояву на рослинах	Розробити систему ФЗЗ проти збудників вірусних карантинних хвороб, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 30
Лекція 10. Оцінка потенційної шкідливості карантинних та регульованих некарантинних нематод; визначення їх економічних порогів шкідливості	2/2	<i>Практична робота № 18. Карантинні та регульовані некарантинні нематоди</i>		
		Знати карантинні види нематод, їх біологічні особливості поширення, ознаки прояву на рослинах	Розробити систему ФЗЗ проти карантинних видів нематод, враховуючи особливості біології	Письмовий звіт у робочому зошиті 15
Лекція 11. Аналіз фітосанітарного ризику карантинних та регульованих некарантинних нематод. Експрес-аналіз фітосанітарного ризику	4/2	<i>Практична робота № 19. Експрес-аналіз фітосанітарного ризику карантинних та регульованих некарантинних нематод</i>		
		Знати особливості проведення АФР карантинних видів нематод	Провести АФР відсутнього виду нематод. Розробити систему захисту картоплі та інших технічних культур щодо знищення вогнищ нематод	Письмовий звіт у робочому зошиті 15
Діагностичні протоколи КШО	25	<i>Самостійна робота 3. Діагностичні протоколи карантинних видів нематод</i>		
		Вміти використовувати діагностичні протоколи при ідентифікації КШО: нематод	З допомогою діагностичного протоколу провести ідентифікацію карантинного виду нематод	10

Модульна робота 3	8/8/25	Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля № 3		Виконання тесту (30 тестових запитань) 30
РЕЗУЛЬТАТ ЗА МОДУЛЬ 3				100
Модуль 4. Карантинні бур'яни				
Здача всіх практичних робіт та виконання самостійних робіт відбувається, у тому числі, на платформі elearn				
Лекція 12. Бур'яни, як об'єкт карантину рослин	1/0			
Лекція 13. Аналіз фітосанітарного ризику шкідливих бур'янів	2/3	<i>Практична робота 20. Карантинні види бур'янів, відсутні на території України</i>		
		Знати карантинні види бур'янів, відсутні на території України їх біологічні особливості поширення, шкідливість	Розробити систему ФЗЗ проти карантинних видів бур'янів, відсутніх на території України	Письмовий звіт у робочому зошиті 20
Лекція 14. Карантинні та регульовані види бур'янів, що виявляються у підкарантинних вантажах	2/2	<i>Практична робота 21. Карантинні види бур'янів, обмежено-поширені на території України</i>		
		Знати карантинні види бур'янів, обмежено-поширені на території України їх біологічні особливості поширення, шкідливість	Розробити систему ФЗЗ проти карантинних видів, бур'янів, обмежено-поширених на території України	Письмовий звіт у робочому зошиті 20
Лекція 15. Ботанічна експертиза	2/2	<i>Практична робота 22. Карантинні види паразитичних рослин)</i>		
		Знати порядок проведення ботанічної експертизи та особливості карантинних видів паразитичних рослин	Розробити систему ФЗЗ проти карантинних видів паразитичних рослин та вміти ідентифікувати не європейські види	Письмовий звіт у робочому зошиті 20
Діагностичні протоколи	25	<i>Самостійна робота 4. Діагностичні протоколи карантинних видів бур'янів</i>		
		Вміти використовувати діагностичні протоколи при ідентифікації карантинних видів бур'янів	З допомогою діагностичного протоколу провести ідентифікацію карантинного виду бур'яну	Письмовий звіт у робочому зошиті 10
Модульна робота 4	7/7/25	Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тих тем, які включені до модуля № 4		Виконання тесту (30 тестових запитань) 30
РЕЗУЛЬТАТ ЗА МОДУЛЬ 4				100
Всього з навчальної роботи		Розраховується як сума за всі модулі у перерахунку на 70 % від загальної оцінки за курс		70
Екзамен		Екзамен включає 30% від загальної оцінки за курс	10 тестових запитань різної складності, 2 питання ЕСЕ	30

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Закон України «Про карантин рослин», прийнятий Верховною Радою України 30 червня 1993 р. № 3348-ХІІ. Та наступні його редакції.
2. Сикало О.О., Чернега Т.О. Зовнішній і внутрішній карантин рослин. Навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2021. 307 с.
3. Сикало О.О., Чернега Т.О. Карантинні бур'яни. Навчальний посібник. Видавництво: Інтерсервіс, 2018 р. 289 с.
4. Мовчан О.М. Карантинні шкідливі організми: карантинні шкідники. Ч.1. К.: Світ, 2002. 288 с.
5. Сикало О.О., Мовчан О.М., Устінов І.Д. «Карантинні шкідливі організми: карантинні хвороби». Ч.2. К.: Світ, 2005. 411 с.

Додаткова література

6. Глосарій фітосанітарних термінів, Додаток № 1: Керівництво за інтерпретацією і застосуванням концепції офіційної боротьби з регульованими шкідливими організмами, 2001 .ФАО, Рим.
7. Міжнародна конвенція із захисту рослин, 1997 .ФАО, Рим
// https://www.eppo.int/ABOUT_EPP0/convention/EPPO_Conv_ru.pdf

8. МСФЗ № 1. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин і застосування фітосанітарних заходів у міжнародній торгівлі, 2006. ФАО, Рим.
9. Пилипенко Л.А., Кудіна Ж.Д., Мар'юшкіна В.Я., Устінова А.Ф., Сикало О.О., Філатова Н.К., Демянець Н.А., Ярошенко Л.М. Аналіз фітосанітарного ризику в Україні. – К.: Колобіг, 2011. – 34 с.
10. Конвенція про біологічне різноманіття [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.cbd.int/doc/legal/cbd-ru.pdf>. Заголовок з екрану.
11. ЄОКЗР (2011) Стандарт ЄОКЗР РМ 1/2 (8). «Переліки ЄОКЗР А1 и А2 шкідливих організмів, рекомендованих для регулювання в якості карантинних шкідливих організмів». В кн.: «Стандарти ЄОКЗР серії РМ 1 – Загальні фітосанітарні заходи», с.5-17, ЄОКЗР, Париж (Франція).

Оглядові ресурси:

12. Європейська організація з карантину і захисту рослин (ЄОКЗР) – Режим доступу: https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_standards
13. Режим доступу: – Режим доступу: <https://www.eppo.int/index>
14. ФАО – Режим доступу: <https://www.ippc.int/ru/publications/76/>;
15. Сайт Держпродспоживслужби України – Режим доступу: <https://dpss.gov.ua/>
16. Фітосанітарія, контроль у сфері насінництва та розсадництва [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dpss.gov.ua/fitosanitariya-kontrol-u-sferi-nasinnictva-ta-rozsadnictva>
17. Міністерство аграрної політики та продовольства – Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/ua>
18. Міністерство захисту довкілля та навколишнього середовища – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/>
19. Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://data.gov.ua/dataset/389ddb5a-ac73-44bb-9252-f899e4a97588>
20. ПЕРЕЛІК регульованих шкідливих організмів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-19#Text>
21. Діагностичні протоколи – Режим доступу: https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_standards/pm7_diagnostics
22. Стандарти з аналізу фітосанітарного ризику – Режим доступу: https://www.eppo.int/ACTIVITIES/plant_quarantine/practices